

Sprawozdanie z drugiego spotkania lokalnego zespołu do spraw lasów o wiodącej funkcji społecznej wokół Bielska-Białej

Drugie spotkanie lokalnego zespołu do spraw lasów o wiodącej funkcji społecznej wokół Bielska-Białej odbyło się w sali Nadleśnictwa Bielsko dnia 3 października 2024 (czwartek), w godzinach 15.30 do 19.30, zgodnie z ustalonym harmonogramem.

W spotkaniu wzięło udział 30 osób będących członkami lokalnego zespołu do spraw lasów o wiodącej funkcji społecznej.

Ponadto na sali znajdował się zespół facylitujący spotkanie z Fundacji Think Tank Miasto (2 osoby: Anna Petroff- Skiba, Anna Wieczorek) oraz zespół ze strony Operatora wspierający organizacyjnie i technicznie przebieg spotkania (2 osoby - obsługa sprzętu, notowanie przebiegu spotkania). Spotkanie było rejestrowane w formie audio i video od momentu, gdy członkowie przegłosowali to jako sposób procedowania. Uzgodnione przez członków zespołu kwestie były na bieżąco zapisywane na flipchartach, w sposób widoczny dla wszystkich zgromadzonych i wraz z notatką dostarczoną przez Operatora były one podstawą do sporządzenia tego sprawozdania.

Część 1. Wprowadzenie

Spotkanie rozpoczął zespół facylitujący z Fundacji Think Tank Miasto w składzie: Anna Wieczorek, Anna Petroff-Skiba

Moderatorki poinformowały, że Fundacja Think Tank Miasto ma na celu uspołecznianie procesu decyzji. Wskazały, że na tym spotkaniu rolą przedstawicielek Fundacji jest moderowanie dyskusji, a co za tym idzie przeprowadzenie uczestników przez pewien proces. Facylitatorki nie wyrażają opinii merytorycznych i nie wnoszą wkładu merytorycznego w decyzje zespołu. Zadaniem moderatorek jest wprowadzenie i egzekwowanie reguł wspólnej pracy oraz komfort wszystkich członków zespołu, a także umożliwienie każdemu z zapoznania się z materiałami oraz wkładu w produkt tego procesu. Następnie moderatorki przedstawiły uzgodnione z zespołem zasady dyskusji obowiązujące podczas spotkań:

1. każda opinia jest ważna;
2. mówimy zwięźle i na temat;
3. mówimy o zjawiskach, nie o ludziach;
4. mówimy pojedynczo i nie przerywamy sobie nawzajem;
5. zapisujemy i sprawdzamy zapis;
6. słuchamy siebie nawzajem;
7. wyciszamy telefony.

W kolejnym kroku zgromadzonych członków zespołu powitał Przewodniczący zespołu Marek Czader, Zastępca Dyrektora ds. Gospodarki Leśnej Regionalnej Dyrekcji w Katowicach. Przewodniczący przedstawił agendę spotkania wypracowaną przed spotkaniem przez Prezydium zespołu:

1. Rozpoczęcie spotkania i przedstawienie się Uczestników
2. Głosowanie dot. nagrywania spotkań. Głosowanie przeprowadzi Komisja skrutacyjna w składzie reprezentującym każdą ze stron
3. Przyjęcie protokołu z poprzedniego spotkania Zespołu, omówienie dokumentu dotyczącego ryzyk dla procesu
4. Prezentacja stanowiska strony społecznej

5. Dyskusja dotycząca prezentacji
6. Przyjęcie regulaminu (na zasadzie konsensusu)
7. Słownik terminów
8. Lasy społeczne- przedstawienie propozycji, praca z mapą, praca warsztatowa
9. Dyskusja odnośnie przedstawionych propozycji
10. Harmonogram prac, w tym ustalenie działań między spotkaniami

Wszystkie zgromadzone osoby przedstawiły się, informując przy tym, jaką organizację lub instytucję reprezentują.

Część 2: Realizacja agendy

Kolejnym krokiem było wystąpienie osoby zgłoszonej jako obserwator reprezentującej organizację Watch Docs. Wystąpienie obserwatorki dotyczyło nagrywania spotkania i prowadziło do wniosku, że spotkania tego typu powinny być publicznie dostępne, nie mają charakteru zamkniętego, zatem nich nagrywanie i dostępność nagrania dla obywateli jest obligatoryjna.

Po wystąpieniu przystąpiono do procedury głosowania, poproszono członków Komisji skrutacyjnej o przeprowadzenie głosowania. Strony ustaliły zastępstwa za nieobecnych członków Komisji. W celu potwierdzenia kworum i potwierdzenia liczby osób uprawnionych do głosowania sprawdzono listę osób uczestniczących w spotkaniu i uprawnionych do głosowania. Strony uczestniczące w spotkaniu (społeczna, samorządowa, naukowcy+eksperti, leśnicy) po sprawdzeniu przez komisję skrutacyjną uzyskały kworum. Uprawnionych do głosowania było 30 osób.

Przeprowadzenie głosowania:

1. Czy nagrywamy przebieg spotkania audio?
za - 30 osób; przeciw – 0 osób; wstrzymało się – 0 osób
2. Czy nagrywamy przebieg spotkania audio i wideo?
za - 20 osób; przeciw – 4 osoby; wstrzymało się – 6 osób
3. Czy nagrywamy audio i upubliczniamy nagrania?
za - 21 osób; przeciw – 3 osoby; wstrzymało się – 6 osób
4. Czy nagrywamy audio i wideo i upubliczniamy nagrania :
za - 17 osób; przeciw – 11 osób; wstrzymało się – 2 osoby

Po głosowaniu włączono nagrywanie audio i wideo. Jednocześnie jeden z członków zespołu poddał pod dyskusję czy można upubliczniać wizerunek poszczególnych uczestników spotkania (dane osobowe, RODO). Uzgodniono, że konieczna jest opinia prawna, gdyż nikt z uczestników nie ma tej wiedzy.

Następnie przystąpiono do realizacji kolejnego punktu agendy dotyczącego protokołu z poprzedniego spotkania. Przewodniczący zespołu krótko podsumował uwagi jakie spłynęły do sprawozdania i projektu Regulaminu jaki powstał po spotkaniu pierwszym, omówiono też uwagi zawarte w piśmie od Pani Renaty Lejawki z dnia 30.09. W toku dyskusji członkowie zespołu, których dotyczyła jedna z uwag wypowiedzieli swoje zdanie.

Członkini zespołu zgłosiła uwagi do organizacji materiałów oraz dokument dotyczący wystąpienia ryzyk dla procesu. Przewodniczący Prezydium potwierdził, że dokument dotarł przed spotkaniem i może zostać omówiony i przedstawiony. Zwrócił uwagę, że część ryzyk związanych z potencjalnymi niedokładnościami zapisów w protokole lub sprawozdaniu będzie rozstrzygnięte przez nagrywanie. Zaapelował jednocześnie, by nie używać narzędzi sztucznej inteligencji do transkrypcji tych nagrań. Potwierdził też gotowość Generalnej Dyrekcji Lasów Państwowych do zapewnienia przestrzeni dyskowej na potrzeby zespołu Bielska-Białej. Będzie to chmura, dzięki której każdy uczestnik będzie miał dostęp do zamieszczonych materiałów. Zamieszczanie materiałów będzie odbywało się poprzez kontakt z Przewodniczącym lub Sekretarzem Zespołu który będzie zamieszczał na chmurze materiały w całości i bez zmian. Członkini zespołu podkreśliła także konieczność uporządkowania nazewnictwa materiałów aby ułatwić korzystanie z nich.

Następnie omówiono dwa kolejne tematy:

1. Ryzyko utraty niezależności przez reprezentanta Zakładu Usług Leśnych Pana Sławomira Tomalę, który równocześnie sprawuje funkcję radnego gminy Jaworze. Skomentował on sytuację, wyjaśniając w jaki sposób został wybrany na członka Zespołu.
2. Nierówne traktowanie dwóch członków Zespołu. Reprezentant Urzędu Miasta Bielsko-Biała został skorygowany na wniosek RDPL ze względu na aktywność w organizacji pozarządowej, zaś inny członek zespołu reprezentuje organizację pozarządową i jednocześnie gminę Jaworze, mimo obecności na sali także Wójt gminy Jaworze.

Wszystkie uwagi zostały przez zespół przyjęte, w stopniu, w jakim możliwe to było na bieżącym etapie (dotyczy to głównie ciągłych starań nad ulepszeniem obiegu dokumentów pomiędzy spotkaniami). Jednocześnie Prezydium zadeklarowało pracę pomiędzy spotkaniami nad tym jak minimalizować ryzyka związane ze spotkaniami zespołu i jak można się lepiej do nich przygotowywać.

Kolejnym punktem agendy była prezentacja strony społecznej dotycząca lasów o wiodącej funkcji społecznej, osobą prezentującą była Pani Renata Lejawka. Odnotowano, że prezentacja strony społecznej był zaplanowana na pierwsze spotkanie, jednak ze względu na dłuższy czas poświęcony kwestiom formalnym i regulaminowym nie odbyła się.

Ze względu na to, że prezentacja ma być wśród materiałów przekazanych członkom zespołu, a także dla zachowania wierności przekazu prezentowanego przez stronę społeczną poniżej wymieniono jedynie główne wątki prezentacji:

1. Przypomnienie najważniejszych działań Ministerstwa Klimatu i Środowiska dot. wprowadzenia lasów o wiodącej funkcji społecznej w Polsce
2. Zaangażowanie społeczności lokalnych w temat lasów o wiodącej funkcji społecznej (w tym petycje, współpraca z ekspertami)
3. Uchwały gmin wspierających koncepcję wprowadzenia zmian w sposobie gospodarowania lasami w gminach wokół Bielska
4. Historyczna koncepcja Lasów Ochronnych dla Miast
5. Gotowość wszystkich zainteresowanych stron do wprowadzenia zmian w sposobie zarządzania lasem
6. Przykłady niepokojących działań gospodarczych polegających na pozyskiwaniu drewna w lasach górskich i prezentacja mapy terenów podlegających wycinkom oraz terenów proponowanych do objęcia ochroną rezerwatową. Podkreślenie wartości przyrodniczych lasów wokół Bielska

7. Przypomnienie o zagrożeniu powodziowym w kontekście wspierania retencji poprzez odpowiednie sposoby gospodarowania w lesie
8. Prezentacja danych dotyczących dużego udziału buka w prowadzonych wycinkach
9. Podkreślenie wpływu lasów i gospodarki wodnej na postrzeganą jakość życia przez mieszkańców Bielska-Białej i okolic.

Po części prezentacyjnej odbyła się dyskusja dotycząca prezentowanych treści i propozycji. Jednym z tematów była prośba do nadleśniczego o dodatkowe informacje dotyczące składu gatunkowego lasów nadleśnictwa Bielsko-Biała oraz informacje dotyczące struktury wycinek w porównaniu do struktury lasu. Nadleśniczy wyjaśnił, że odsetek buka w obu przypadkach jest zbliżony. Jeden z członków zespołu przypomniał historyczne zmiany w sposobie zarządzania lasem w okresie przemian ustrojowych oraz nawiązał do związanego z tematem lasu ryzyka uwikłania się w rozgrywki polityczne. Dyrektor RDLP przypomniał też przypadek starych lasów świerkowych i zagrożenia związanego z ich starzeniem się. Podkreślił, że w przypadku lasów monokulturowych niezależnie od gatunku należy z uwagą podchodzić do starzenia się lasu.

Kolejnym punktem było przyjęcie Regulaminu pracy zespołu. Regulamin ten był przedmiotem dyskusji na spotkaniu pierwszym, na tej podstawie zespół facylitujący spotkanie wprowadził zmiany. Ponadto członkowie zespołu mogli zgłaszać uwagi i pytania do nowej wersji Regulaminu. Dotyczyły one opłacenia kosztów udziału ekspertów przez strony oraz statusu ekspertów jako członków zespołu z prawem głosu lub bez. Zostały one odczytane przez moderatorkę, omówione i rozstrzygnięte przez zespół. Strona samorządowa potwierdziła gotowość do pokrycia kosztów udziału dwóch wskazanych przez siebie ekspertów. Koszty udziału ekspertów stron leśnej i społecznej ponoszą Lasy Państwowej. Eksperci decyzją zespołu mają prawo głosu. Regulamin została przyjęty przez członków zespołu na zasadzie konsensusu.

Zgodnie z proponowaną agendą omówiono z członkami zespołu słownik terminów, czyli dokument roboczy powstający pomiędzy spotkaniami zespołu. Pani Izabela Pigan, członkini zespołu i zastępczyni nadleśniczego przedstawiła obecny stan prac nad wspólnym słownikiem. Zaznaczyła, że większość terminów, które uczestnicy zgłosili jako konieczne do zdefiniowania została już opracowana. Wskazała kilkanaście terminów wobec których miała wątpliwości co do treści definicji. Zwróciła się z prośbą do członków zespołu, o przemyślenie czy ich definicje są konieczne i ewentualnie o przygotowanie propozycji haseł. Zastępczyni nadleśniczego poprosiła o przejrzenie zaproponowanych definicji i zgłaszanie na bieżąco uwag. Słownik z założenia ma mieć charakter dynamiczny. Oznacza to, że pojęcia będą sprecyzowane i definiowane wg potrzeb uczestników spotkań.

Następnie zebrano kilka głosów w dyskusji, z każdej ze stron i zespół konsensualnie podjął decyzję o dynamicznym charakterze słownika i powołaniu zespołu redakcyjnego odpowiedzialnego za jego powstawanie. W skład zespołu redakcyjnego weszli: Izabela Pigan, Mariusz Czop, Jerzy Paruzel, Bartosz Czader, Mariusz Wierzgoń, Anna Gazda.

Kolejny punkt agendy zakładał przedstawienie propozycji stron w zakresie obszarów lasów o wiodącej funkcji społecznej. W tej części, na wniosek członków zespołu, strona leśna i strona społeczna odniosły się do tematu kryteriów. Przedstawicielka Generalnej Dyrekcji LP, omówiła siedem kryteriów wynikających z Ogólnopolskiej Narady o Lasach: przeczytała ich brzmienie i krótko skomentowała szczegółową definicję każdego z nich. Następnie dr Jerzy Paruzel przedstawił prezentację odnoszącą się do tych siedmiu kryteriów z autorską analizą tego jakie dane i koncepcje teoretyczne mogą pomóc w używaniu danego kryterium, szczególnie w kontekście przygotowywania materiałów w oparciu o narzędzia GIS. Zwrócił uwagę, że kryteria w części społecznej wydają się być nie w pełni przygotowane i brakuje w

nich pewnych elementów (np. odniesień do danych, które ułatwiłyby pracę nad wskazaniem konkretnych lasów objętych danym kryterium). Podkreślił też wagę lasów dla społeczności jako terenów wodochronnych, oraz ich roli w przypadku wystąpienia susz, powodzi i osuwisk. Przedstawicielka GDLP zwróciła uwagę, że temat osuwisk jest obecnie dyskutowany w ramach części przyrodniczej ONoL i w związku z tym nie musi być tematem prac zespołu do spraw lasów o wiodącej funkcji społecznej. Zaoferowała też uzupełnienie katalogu źródeł danych o znane jej materiały.

Członkini zespołu zaapelowała też o uważne i szczegółowe zapoznanie się z opisem sposobów gospodarowania opisane przez ONoL (wyłączenia, ograniczenia, modyfikacje) gdyż dokładna ich znajomość będzie istotna w dalszych pracach zespołu.

Podczas dyskusji zabrał głos Nadleśniczy, który szczegółowo opowiedział członkom zespołu o mapach załączonych do materiałów dla uczestników. Materiały te mogą stanowić punkt wyjścia do prac merytorycznych:

- mapa zasięgu nadleśnictwa w stosunku do miasta Bielska, z zaznaczeniem numerów oddziałów i konkretnych leśnictw
- mapa z wstępnie zaznaczonymi miejscami podlegającymi szczególnie silnemu użytkowaniu przez lokalną społeczność (na podstawie obserwacji pracowników terenowych)
- mapa nadleśnictwa z nałożonymi terenami rezerwatów, lasów referencyjnych (bezzabiegowych), propozycje Klubu Przyrodników
- mapa nadleśnictw z nachyleniami powyżej 30% (wyimek z operatu urządzania lasu)
- mapa własności lasów, obejmująca lasy prywatne, miejskie, państwowe
- mapa siedlisk przyrodniczych
- mapa zwartej zabudowy

Podczas dyskusji padło pytanie, czy jest dostępny raport z monitoringu siedlisk Natura 2000. Przedstawiciele LP wyjaśnili ogólną zasadę monitorowania tych siedlisk i dostępność raportu.

Część 3. Propozycje pracy na kolejnym spotkaniu

W ostatniej części spotkania, członkowie zostali podzieleni na 5 grup mieszanych (w skład grupy wchodził przedstawiciele strony społecznej, leśnej, samorządowej i eksperci), które pracowały równolegle, nad tym samym zagadnieniem, z wykorzystaniem materiałów dostępnych dla każdego członka zespołu (materiały z teczki). Każda grupa została poproszona o przygotowanie rekomendacji dotyczących dalszego sposobu pracy merytorycznej. Po pracy w grupie poproszono przedstawiciela grupy o relację z ustaleń. Poniżej przedstawiono główne rekomendacje zebrane od grup:

1. Praca całym zespołem nad określeniem obszarów lasów o wiodącej funkcji społecznej: każda ze stron powinna zrobić 7 map (jedna mapa uwzględniająca jedno kryterium ONoLu) i umieścić je w chmurze przed kolejnym spotkaniem. Uzasadnienia tych wskazań będą przedmiotem prezentacji na kolejnym spotkaniu. Grupa zastrzegła, że w niektóre kryteria ONoLu mogą zostać na tym etapie doprecyzowane lub adaptowane do sytuacji Nadleśnictwa.
2. Kryteria będą wymagały uwspólnienia (podobnego rozumienia pewnych terminów), oparcia na obiektywnych danych, ustalenia priorytetyzacji kryteriów.
3. W dalszych pracach warto pracować na kryteriach, nie pracować punktowo, ale globalnie, co może oznaczać potrzebę dostosowania kryteriów do warunków lokalnych (np. charakterystyki lasów górskich).

4. Kryteria wymagają adaptacji do regionu i uwzględnienia kontekstu. Mapy powinny być przygotowane w formie warstw, z możliwością określenia ile kryteriów spełnia wskazany obszar lasu.
5. Należy uzupełnić mapy kątami nachylenia, z dokładnością do wydzieleni.
6. Praca nad całym terenem, bez podziału na gminy.
7. Pierwszym krokiem powinno być wyznaczenie obszaru w oparciu o kryteria, w kolejnym kroku rozmowa o zmianach gospodarki leśnej.

Strona społeczne zwróciła się do strony leśnej o wsparcie w zakresie dostępu do takiego formatu, który umożliwi przygotowanie propozycji na warstwach.

Agendę spotkania na kolejne spotkania zaproponuje Prezydium.

Termin spotkania trzeciego został ustalony na 24 października 2024 w godz 15:30-19:00, kolejne terminy spotkań będą do potwierdzenia przez Prezydium.